

Плющ В.В.,
студентка 2 курсу факультету захисту рослин, біотехнології та екології,
Соломенко Л.І.,
к.б.н., доцент кафедри загальної екології та безпеки життєдіяльності
Національного університету біоресурсів і природокористування України, м. Київ

ЕКОЛОГІЧНЕ ЗНАЧЕННЯ ОЗЕЛЕНЕННЯ УРБАНІЗОВАНИХ ТЕРИТОРІЙ

Сучасне місто є складною багатофункціональною системою, що поєднує у собі промислові підприємства, житлову забудову, розвинуту транспортну та комунальну інфраструктуру. Характерною ознакою сучасності є постійне зростання темпів розбудови міст за рахунок зменшення площ зелених насаджень і відповідної втрати їх основних природоохоронних функцій. За даними Всесвітньої організації охорони здоров'я, на кожного жителя міста повинно припадати 50 кв. м зелених насаджень. Дерево середніх розмірів за добу відновлює стільки кисню, скільки необхідно для дихання трьох людей. Зелені насадження поглинають до 80 % аерозолів і пилу. На листках дорослих дерев за літо осідає в середньому до 20-25 кг пилу. Запиленість житлового мікрорайону за наявності зелених насаджень на 40 % нижча, ніж без них. Багато рослин чутливі до забруднення атмосферного повітря. Рослини-індикатори вказують на наявність забруднювачів повітря, дають змогу зробити висновки про шкідливість тих чи інших речовин для природи та людини.

Проблема зменшення площ, які відведені під зелені насадження, стосується кожного мешканця міста, і особливо тих, які мешкають у районах з високим техногенним навантаженням, бо окрім естетичної функції рослини виконують ряд важливих санітарно-гігієнічних і екологічних функцій.

Діяльність промислових підприємств супроводжується значним забруднення природних середовищ пилом, викидами й скидами побічних продуктів, відходів виробничої діяльності, тепловим, електромагнітним, шумовим й іншим видами забруднень.

Тому на території промислових підприємств та у виробничих зонах міст формується складна екологічна ситуація.

У порівнянні із природним середовищем, крім наявності забруднюючих газоподібних речовин, на таких територіях спостерігається вища максимальна температура, її добова мінливість, нижча інтенсивність сонячної радіації й відносна вологість повітря, вища запиленість та ін.

Значну роль у ослабленні та нейтралізації негативних впливів промислових зон на працівників підприємств, жителів прилеглих територій і компоненти природного середовища відіграють зелені насадження. Вони забезпечують оздоровлення атмосферного басейну шляхом мінімізації концентрації в повітрі пилу і токсикантів, зменшення сили звукових хвиль, регулювання вітропилових та вітрогазових потоків, формування комфортного мікроклімату та ін. Для озеленення територій промислових підприємств, їх санітарно-захисних зон та придорожних смуг рекомендується вибирати найбільш стійкі рослини, ступінь і характер захисних властивостей яких у значній мірі залежать і від типу насадження. Слід відмітити, що рослини лише частково вирішують проблему знешкодження забруднювачів.

Основні рішення проблеми зменшення обсягів викидів шкідливих речовин перебувають у площині виробничо-технологічної діяльності людського суспільства, яке користуючись досягненнями науково-технічного прогресу, має створювати безвідходні технології і досконалу техніку, зводити до мінімуму промислові викиди, що потрапляють у різні компоненти навколишнього середовища.

Встановлено, що в умовах техногенного середовища, зокрема в районах розміщення підприємств чорнометалургійного виробництва чи інших масивних забруднювачів атмосфери, високий рівень забрудненості повітря є основним фактором, що лімітує створення озеленювальних і санітарно-захисних насаджень.

Зелені насадження є обов'язковим, невід'ємним і багатофункціональним компонентом урбогенного та техногенного середовища. Високий рівень напруженості сучасної екологічної ситуації в Україні та прояви негативних тенденцій в озелененні населених пунктів визначають важливість і необхідність інтенсифікації робіт, орієнтованих на розв'язання наукових і практичних завдань щодо оптимізації зелених насаджень, поліпшення їхньої якості та доведення озеленення міст і селищ до рівня сьогоденних вимог.

Вивчення впливу техногенних факторів на стан зелених насаджень міста і є основною метою наших подальших досліджень.